

בורות

מכות

הילדים לומדים משמונה וחצי בבוקר עד 12 ומאחת וחצי עד ארבע. בערבים הם חוזרים על שעוריהם משך שעתיים נוספות. מכיוון שחינוך חילוני, מלבד מינימום עברית וחשבון, כמעט ולא ניתן, מוקדש כל היום ללימוד התורה והתלמוד. אבל גם החינוך התורני עומד על רמת נמוכה מאד: בוגרי דיסקין מתקבלים רק לכיתות הנמוכות של הישיבות.

אפרים בן-אפרים, 12, שוכב בחדר-החולים של בית היתומים אחר שהוכה קשות על-ידי אחד המדריכים. אפרים, היתום מאב, עלה עם אמו מהודו. בגלל מצבה הכלכלי הקשה היא הביאה את אפרים למוסד. היא לא ידעה כי יוכה בו, היא לא הסכימה עם התנצלותו של המנהל: "זה היה מקרה רע. הילד הוא חלוש מטבעו. כשהיכה אותו המדריך, הוא נפל ופצע את עצמו."

במשמר של מכות ולכלוך, ללא חינוך וללא

ששון הכל-יודע. אחד ממדריכי כתב העולם הזה באולמות ובמסדרונות דיסקין היה ששון הפיקח. הוא ידע כל איש וכל דבר. הוא רק לא ידע לחייך.

שמעון היתום. אחד ממאתיים ילדי דיסקין. הוא האמין כי גם זרים יכולים להיות ידידים. הוא נדהם לשמוע שהזרים, ככתב העולם הזה, רוצים להרעיל את נשמתו.

מלה טובה, קרן אור. הבטחתי לחזור למחרת. ביני תיים אספתי חומר נוסף. האחות הסוציאליט מהדסה, טובה בן-ברוך, היתה מיואשת מהתנאים ההיגיינים בבית היתומים: "תאר לעצמך, הילדים יכולים להתקלח רק פעם בשבוע, ביום ששי. נלחמתי בכל כחי עד שהסכימו להוסיף מקלחת גוספת ביום שלישי. אבל מה התועלת אם בין כך רק מחליפים את הלבנים של הילדים ביום ששי?"

יותר מכל היתה טובה נרגזת מן העבודה שגונבים את ילדותם של הילדים: "אין להם שום הנאה מן החיים. נכון, הם מקבלים מזון טוב, אבל לא על הלחם לבדו יהיה האדם, וזה הכל מה שהם מקבלים."

היא הוסיפה: "הילדים רעבים למשהו אחר. למלה טובה, לקרן אור. אתה צריך לראות מה שקורה כשאני מבקרת במוסד. הדלת של חורי פתוחה כל היום."

האחות טובה ספלה בילדים זה שלושים שנה. היא לא התלהבה מן הרעיון לעזוב עבודה נוחה ולעבור לבית היתומים דיסקין. אבל אחרי שנתיים של עבודה במוסד איננה מוכנה לעזוב אותו בכל מחיר. "זאת לא העזרה הרפואית שאני מגישה להם. זהו מעט החום שאני יכולה לתת להם כל פעם שאני מבקרת במוסד." חום זה היה צריך להנתן ב"התאם לרווח המלצות ועדת-הכנסת על ידי כל מדריך ומורה במוסד."

הילדים ידעו להעריך את האחות טובה. הם אוהבים אותה כפי שאהבו פעם את המנהל הוקן, הרב רפאל כצנלנבוגן, שהיה קודמו של רוטשטיין. טובה מספרת להם סיפורים, מתוך כוונה לעורר אותם לחשיבות הנקיון.

גם הרב רפאל היה מספר להם סיפורים, אם כי במטרה אחרת: סיפוריו היו אודות אנשים גדולים כרבי עקיבא שהשאירו רושם עז על הילדים. הם התחילו לחשוב עד כמה גדול, חכם ואציל יכול אדם להיות.

לנשים, הכניסה אמורה. ועדת החקירה של הכנסת הביאה לשרשרת חלופי מנהלים שהסתיימה בקביעת אברהם רוטשטיין כמנהל המוסד.

מיומו הראשון הנהיג רוטשטיין שינויים דרסטיים, אם כי בכיוון המנוגד להמלצות הוועדה. הראשונים שהרגישו במשטר החדש היו העוזרות. שום אשה לא הירשתה להכנס לבית היתומים. אחר באה תורם של אלה שרוטשטיין חשבם ללא דתיים מספיק.

המדריכים המוכשרים והאהובים ביותר הוכרחו להתפטר. מערכת הלימודים הסתפקה בפחות ממינימום החשבון וה"עברית הדרושים כתרומה בלתי נמנעת לחינוך החובה. ב"מוסד מצויים בני 12 שאינם יודעים כמה זה 7 פעמים 12 ואיה באר-שבע."

16 אקר חניכים. יהושע לייב דיסקין היה רב ירושלמי רחום שהחליט לזאוג ליתומים הקטנים שמצא ברחובות העיר העתיקה. לשם כך הוא הקים בה בית יתומים לפני 72 שנה. מאז עברו בו 16 אלף חניכים. המוסד עבר לפני 27 שנים לבניין החדש (בתמונה). בכניסה לירושלים. הבניין נפגע קשה בהפגזות ישעברו עליו בימי הקרב על ירושלים.

נכון הוא שגם גדול מתנגדי רוטשטיין אינו טוען שהוא אינו מפתח רצון טוב ופעילות מלאה מרץ בבית היתומים.